

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การทุจริตเป็นปัญหาใหญ่ของหลายๆ องค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือเอกชน ทำให้องค์กรต้องสูญเสียเงินจำนวนมากจากการทุจริตนั้น โดยการทุจริตอาจเกิดจากการกระทำของบุคคลภายในองค์กร ทั้งที่เป็นพนักงานปัจจุบันและอดีตพนักงานของบริษัท มากกว่าที่จะเกิดจากการกระทำของบุคคลภายนอกองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคคลภายในองค์กรมีความรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานขององค์กรเป็นอย่างดีจึงรู้ช่องโหว่ หรือจุดอ่อนที่ทำการทุจริตอีกทั้งยังรู้วิธีการหลีกเลี่ยงการตรวจสอบและสามารถปกปิดร่องรอยการทุจริตได้ (ศิลปพร ศรีจันเพชร, 2549)

จากการเปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการทุจริตในองค์กรของบริษัทในประเทศไทยจำนวน 1,180 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและบริษัทที่ติดอันดับองค์กรชั้นนำ 500 อันดับแรก โดยมีบริษัทที่ตอบกลับมา 238 แห่ง หรือประมาณร้อยละ 20 พบว่าผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 86 ระบุว่า ผู้กระทำการทุจริตเป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ นอกจากนี้ร้อยละ 61 ได้พบเหตุทุจริตในบริษัทของตนเอง (KPMG เผยผลสำรวจองค์กรต่อเจ้าทุจริตฟุ้ง, 2548)

ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีนั้น ตามมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 240 ได้ระบุถึงปัจจัยเสี่ยงของการเกิดการทุจริตที่เป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงได้แก่ ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือและความสามารถของฝ่ายบริหาร ปัจจัยด้านความกดดันที่ผิดปกติภายในกิจการ ปัจจัยด้านที่เกี่ยวข้องกับรายการผิดปกติ โดยเฉพาะรายการที่เกิดใกล้สิ้นปีซึ่งมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อกำไร และปัญหาในการได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม (คณะกรรมการมาตรฐานการสอบบัญชี, 2542ก) โดยตัวอย่างปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว อาจเพิ่มความเสี่ยงในการทุจริต ดังนั้นเพื่อที่จะทำให้ตรวจพบปัจจัยเสี่ยงดังกล่าวผู้สอบบัญชีจึงต้องอาศัยการระบุปัจจัยเสี่ยง ที่จะทำให้ทราบถึงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงของการทุจริตที่มีสาระสำคัญที่มีผลกระทบต่อการเงินโดยรวม และช่วยในการประเมินความเสี่ยงเพื่อเลือกกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงจากการทุจริตมาทำการวางแผนการสอบบัญชีให้รัดกุมเหมาะสมเพื่อตรวจสอบในขั้นต่อไป

มาตรฐานการสอบบัญชีของไทย รหัส 300 ได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องมีการวางแผนเพื่อที่จะทำให้การปฏิบัติงานและการรวบรวมหลักฐานตรวจสอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตรวจพบสิ่งที่ไม่ถูกต้องอย่างมีสาระสำคัญอันเนื่องมาจากการทุจริต ซึ่งถ้าหากผู้สอบบัญชีพบว่าการทุจริตนั้นมีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อการเงินและแผนเดิมที่วางไว้ไม่

เหมาะสม ผู้สอบบัญชีจะปรับเปลี่ยนหรือขยายขอบเขตของแผนการสอบบัญชีให้เหมาะสมตามสถานการณ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของในการพิจารณาเพื่อปรับเปลี่ยนหรือขยายขอบเขตดังกล่าว

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเสี่ยงของการทุจริตและผลกระทบต่อการวางแผนการสอบบัญชี เพื่อเป็นแนวทางในการระบุปัจจัยเสี่ยงของการทุจริตและผลกระทบดังกล่าวที่มีต่อการวางแผนการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงของการทุจริต และผลกระทบต่อการวางแผนการสอบบัญชีของผู้สอบบัญชี

นิยามศัพท์

ปัจจัยเสี่ยงของการทุจริต หมายถึง เหตุซึ่งทำให้เกิดการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ จงใจ หลอกลวง เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การตั้งใจบิดเบือนเสนอความจริง รวมถึงการใช้สินทรัพย์ขององค์กรไปในทางที่ผิดเพื่อประโยชน์ของผู้บริหาร พนักงาน หรือบุคคลอื่น เป็นต้น

ผลกระทบ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในลักษณะที่เป็นเหตุ เป็นผลซึ่งกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550)

การวางแผนการสอบบัญชี หมายถึง การพัฒนากลยุทธ์ทั่วไป และวิธีการโดยละเอียด สำหรับลักษณะระยะเวลาและขอบเขตของการตรวจสอบที่คาดไว้ (คณะกรรมการมาตรฐานการสอบบัญชี, 2542ข)

ผู้สอบบัญชีที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หมายถึง ผู้สอบบัญชีที่ลงลายมือชื่อในรายงานการตรวจสอบการเงินของนิติบุคคลประเภทที่กำหนดตามบทบัญญัติหรือข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบปัจจัยเสี่ยงของการทุจริตและผลกระทบต่อแผนการสอบบัญชี โดยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนแผนการสอบบัญชี